

Марија Лина Века,
италијанска новинарка
и публициста

СРБИЈА ЈЕ СРЦЕ ЕВРОПЕ

Балкан је увек био централни простор Европе. Насмејем се када чујем како Србија треба да уђе у Европу. Србија је срце Европе. На Балкану је увек било рата и сукоба... Сматрам да Србија мора апсолутно бити део Европе, чак и ове веома мањкаве Европе, али не на коленима и не по цену губитка своје душе.

Пише Драгана МАРКОВИЋ

Међу потписницима петиције која је у фебруару 2019. године предата Влади Италије са захтевом да преиспита признања такозване државе Косово налази се име Марије Лине (Марилине) Века, која је више од педесет пута била на Косову и Метохији. Њен потпис потврда је двадесетогодишњег жртвованог рада на откривању истине о животу Срба на Космету после доласка мировних снага КФОР-а.

Признање Косова као државе сматра највећом срамотом сопствене земље. Марилена Века одговорно тврди: „То што део међународне заједнице признаје Косово као државу у ствари је бандитско гнездо где нема баш никаквог закона, нарочито за Србе.”

Из њених разговора са Србима на Косову и Метохији, поготово са породицама отетих, које сматра позваним пре свих других да говоре „о такозваној државности Косова донетој НАТО бомбама”, настале су четири књиге: „Изгубљено Косово”, „Пејзаж душе”, „Затвор под отвореним небом” и „Вучје срце”. Исповестима о терору и страдању, али и опстанку Срба на КиМ, у књизи „Вучје срце” додаје судбине четворице Срба – лекара, инжењера, професора и сељака – чији су органи завршили у другим људима.

Марилена Века је прва покренула тему о жртвама осиромашеног уранијума на КиМ међу италијанским војницима, упозорила је и на шверц људских органа киднапованих Срба

са Косова. Њен новинарски глас је јасан, храбар, непоколебљив: „Више од 2.000 Срба је нестало пред очима тзв. међународне заједнице и никога за то није брига. Зато сам имала неоодољиву жељу да кажем свету оно што сам чула од породица несталих” – рекла је недавно. Желела је да сазна истину о тешким злочинима против Срба на Косову и Метохији, смела је да је пренесе даље и била храбра да се за њу бори. За ту истрајност у основним принципима професије, за витешки однос према истини, „Карић фондација” доделила јој је Награду „Браћа Карић” за изузетна достигнућа у новинарству.

Марија Лина Века је новинар и публициста са дипломом римског уни-

верзитета Сапијенца и специјализацијом из палеографије у Ватиканском тајном архиву. Од 1993. њена пажња усмерена је на војне акције и етничке сукобе. Пратила је мисију „Ибис“ у Сомалији, а од 1999. бави се „балканским сценаријем“. Њене књиге „Скандал Сомалија – Анатомија једне лажи“, као и „Моро је могао да се спаси“, поука су о улози новинара у савременом друштву.

Ваша књига „Глава хидре“ говори о проблему равнодушности у савременом свету, упозорава на танку границу која дели равнодушност од кривице. Како се догодило да се у свету равнодушних Ваш глас о животу Срба и неалбанског становништва на Косову издвоји као осуда неправде, као пут до истине?

– „Глава хидре“ је књига о педофилији, о случају који се 1968. године догодио у Италији, реч је о девојчици која је силована и убијена. Неко би се могао запитати какве то везе има са остатком мог посла, односно са радом везаним за Косово и другим књигама које сам написала. У суштини, постоји та нит која повезује све, а то је закон ћутања, равнодушности друштва, заједнице која се затвара да би се заштитила... И ту наилазимо на потпуно идентичан проблем, а то је да се нешто страшно, погрешно, ружно дешава пред очима свих, али људи радије не желе о томе да говоре, нити да то виде.

Иво Андрић има реченицу коју често цитирам, а она гласи: „Страшно је када неко пати, али још је страшније када неко пати, а нико то не примећује.“

Из Ваших разговора са Србима на Косову и Метохији, поготово са породицама ометених, настале су четири књиге: „Изгубљено Косово“, „Пејзаж душе“, „Затвор под отвореним небом“ и „Вучје срце“. Када бисте их свели на само једну импресију, шта би то било?

– То је утисак да се догађа геноцид над једним народом, како физички, тако и културни, и о томе нико не говори. Све се дешава на само сат вре-

Иво Андрић има реченицу коју често цитирам, а она гласи: „Страшно је када неко пати, али још је страшније када неко пати, а нико то не примећује.“

мена од Рима... Мислим да је то неподношљиво.

Више од 50 пута били сте на Косову. Шта Вас изнова враћа у ту српску јужну покрајину?

– Једно обећање дато 2002. године оцу Драгану, који је у то време био у Витини. Тамо, у Витини, остало је неколико десетина Срба. Разговарала сам с њим, питала шта могу да учиним, била врло потресена оним што сам видела и хтела сам да помогнем. Рекао ми је да се вратим, само да се вратим и испричам то што сам видела. Само је то тражио од мене... И то сам урадила.

Још један корак даље у Вашој борби за истину о Косову је и обраћање јединици Postcrime investigation која наводно истражује ратне злочине на Космету. Шта су Вам одговорили?

– Нажалост, ситуација потпуно стагнира, јер је одговорност за нестале и трговину људима, у најмање 500 случајева била одговорност УН, УН-МИК-а и такозване Организације за међународну сарадњу на Косову. Ништа се није могло померити, а да о томе нису били упознати на институ-

ционалном нивоу. Стога обраћати се институцијама за информације, чак и само бројчане, јер су бројке о несталима помало „шарене“, апсолутно је потребно, али и апсолутно бескорисно. Особа с којом сам имала контакт је и Дик Марти, који је обавио сјајан посао направивши извештај који је касније достављен Европској комисији. Он се повукао, отишао у пензију, повукао се са места посланика и прича је замрзнута, стоји, тако да и даље чекамо да неко на то одговори и да реагујемо у складу са тим.

Први сте упозорили и на шверц људских органа киднапованих Срба са Космета. Кажете: „Више од 2.000 Срба је нестало пред очима тзв. међународне заједнице и никога за то није брига.“ Нажалост, за то нико и не одговара, а у медијима, чак и неким у Србији, појављују се и даље искази типа: наводни шверц органа, наводна жута кућа. Шта је Вас уверило да је шверц органа ометених Срба са Косова истина?

– Ја ту немам никакву дилему. Чула сам многа сведочења чланова породица, многе исказе сведока, видела да се многе приче подударују. Људе су мање-више одводили на исти начин, имамо сведочења о привременим затворима који се доводе у везу са одвођењем људи и потом њиховим преласком у Албанију... Добили смо и сведочења из извештаја Дика Мартија, а упркос чињеници да сведоци касније мистериозно нестају или доживе несрећу, има и живих. Навешћу само

један пример – случај инжењера Драгана из околине Партеша, чију сам мајку добро упознала. Он је одведен и убачен у кола, пред очима више сведока, док је улазио у фабрику ИБГ у Ѓњилану, у којој је радио, а која је септембра 1999. године прешла под контролу ОВК.

Американци су сутрадан отишли до његове мајке и рекли да је одведен у Каменицу, у привременом затвору ОВК

и да ће бити пуштен за пар дана. Затим је један комшија Албанац његовој мајци рекао да оде у неко место у Македонији, да однесе већу суму новца да би платила откуп за сина. Син је, према многим сведочењима, вероватно одведен у централу у Обилић, где је постао инструктор за албанске кадрове, покушао је да побегне одатле, рањен је, што су многи такође потврдили, и на крају одведен у Албанију, где су му насилно извађени органи. Све се то десило у року од две године, а он је био жив до 2001, о чему имамо потпуно основана сведочења. Како за овај случај, тако и за друге случајеве. Своје текстове не заснивам на машти, нити су у питању емоције, већ се ради о конкретним чињеницама.

Први сте писали и о жртвама осиромашеног уранијума на КиМ међу италијанским војницима. Како се тај проблем решава у Италији?

– Са много прикривања. До сада смо с тим у вези добили само једно признање. У претходној влади, састављеној од Лиге за север и Покрета пет звезда, министар здравља, иначе жена чије је презиме Grillo, по вокацији лекар, патолог, званично је поднела извештај Представничком дому италијанског Парламента и изнела бројке: радило се о око 400 мртвих италијанских војника и 7.500 оболелих.

То је први пут да су изнете бројке, а мислимо да су оне много веће. До сада је 20 пресуда италијанских судова осудило Министарство одбране и пресудило у корист породица умрлих које су тражиле одштету. Видећемо шта ће се догодити.

Обележили смо 20 година од НАТО агресије на СРЈ. Како данас видите њене последице, коме је била потребна та агресија?

– За мене су најсрамније странице у историји моје државе то што је учествовала у агресији на Југославију. У Уставу Републике Италије стоји да Италија одбацује рат, а водили смо рат са државом која нам није објавила рат, која нас није напала, са социјалистичком, пријатељском земљом... Као по-

следица, створена је нека врста црне рупе у центру Европе, а то је криминална држава Косово са америчком базом „Бондстил”, која стоји као бастаион америчких интереса, сигурно не европских...

Дуго је припремана та агресија, било је јасно шта ће се догодити... Данас када се све више открива шта се те 1999. године заиста дешавало, како је креиран „случај Рачак”, остаје питање коме је и из којих интереса све то требало?

– Мислим да је одлука била да се уништи Југославија, да Американци направе слободан пролаз у центру Европе, на Балкану. То није могло да се спроведе уз присуство јаким српских институција, зато што Србија никада не би то дозволила и стога је било потребно да се уклони један народ, да се уклони Србија, њена институционална функција, да би се направио слободан пролаз за читав низ различитих врста трговине, незаконитих активности које се сада слободно обављају.

Чињеница је да односи између држава никада нису црно-бели, да поред званичне постоји и народна дипломатија... Италијански војници у саставу КФОР-а су истински обављали свој посао штитећи оне који су били најугроженији на Косову – Србе и српске манастире. У Војнофилмском центру

Мислим да је одлука била да се уништи Југославија, да Американци направе слободан пролаз у центру Европе, на Балкану. То није могло да се спроведе уз присуство јаким српских институција, зато што Србија никада не би то дозволила и стога је било потребно да се уклони један народ, да се уклони Србија, њена институционална функција, да би се направио слободан пролаз за читав низ различитих врста трговине, незаконитих активности које се сада слободно обављају.

„Застава-филм” снимљен је и документарни филм „Седморица са Дрине” о седморици Италијана, младих гарибалдинаца који су били добровољци српске војске у Првом светском рату. Ако се присетимо и акције италијанских војника који су у то време помогли у превози српске војске из Драча и Валоне, где би биле те тачке „златног пресека” у италијанско-српским односима? Шта је то што нас највише спаја, где то можемо највише да видимо?

– Што се гарибалдинаца тиче, захваљујем Вам се на том питању, то је страница италијанске историје коју много волим. Организовали смо конференцију на Универзитету у Модени у сарадњи са Катедром за Источну Европу о једном од гарибалдинаца – Ђузепеу Барбанти Бродану (Giuseppe Barbanti Brodano), који је био анархиста, социјалиста, који се борио против Турака заједно са Србима и који је потом написао дивне странице о свом боравку у Београду. То је права слика братства, интернационализма, скоро геваризма, као израз најјачег осећаја слободе, која ми заиста лежи на срцу. Стога слава гарибалдинцима за њихово пријатељство и социјалистичку интернационалност са Србима.

Како видите те Србе на Косову, какви су то људи који остају упркос свему овоме о чему смо сада разговарали?

– У овом тренутку видим цело Косово као простор без наде. И Србе и Албанце видим без наде. Не може се тако живети, не можете живети без посла, без будућности, без здравља... Још постоји и тај осећај страшне клаустрофобије. Када сам разговарала са оцем Драганом, када сам изразила очај видећи тај начин живота, неживота, он је рекао: „Преживели смо без ичега, поново ћемо преживети, без ичега.”

Ваш новинарски глас је јасан, храбар и непоколебљив. Нажалост, редак у новије време. Шта се то дешава са новинарством данас и да ли осећате страх радећи на овако горућим темама и говорећи оно што многи не желе да чују?

– Заиста волим свој посао, то је једноставно страст. Мислим да нисам баш много храбра, само верујем да сам се нашла у таквим околностима које су ми омогућиле да чиним то што сам чинила. Имала сам снажну намеру да видим оно што други нису. И да, веома сам тврдоглава и увек сам то била.

Ходајући том линијом од 1993. године Ваша пажња усмерена је на војне акције и етничке сукобе. Пратили сте мисију „Ибис” у Сомалији, а од 1999. бавите се „балканским сценаријем”. Како видите Балкан данас, као и положај Србије у њему?

– Балкан је увек био централни простор Европе. Насмејем се када чујем како Србија треба да уђе у Европу. Србија је срце Европе. На Балкану је увек било рата и сукоба... Сматрам да Србија мора апсолутно бити део Европе, чак и ове веома мањкаве Европе, али не на коленима и не по цену губитка душе.

То у шта верујемо одређује нас као људе. Шта је то у шта успевате да верујете после девалвације многих вредности којима смо сведоци?

– Могла бих сада онако уопштено да кажем да верујем у човечанство. Ве-

Могла бих сада онако уопштено да кажем да верујем у човечанство. Верујем да постоји нека заједничка нит, неки осећај овог живљења... Верујем да постоји божанска духовна искра која нас уједињује и верујем да је вредно живети – ради истине и правде.

рујем да постоји нека заједничка нит, неки осећај овог живљења... Верујем да постоји божанска духовна искра која нас уједињује и верујем да је вредно живети ради истине и правде.

Да ли се понекад уморите, да ли посумњате у сврху свих напора које чините? Председник сте непрофитне организације која у сарадњи са пројектом „Арка мира”, који је подржао и УНЕСКО, помаже различитим мировним пројектима да заживе, а исто тако организује хуманитарну помоћ српским енклавама на Косову и Метохији.

– Не, не умарам се никад, имам вишак енергије, амфетамина у венама...

Од маја 2010. организујете фестивал плеса и музике „Плесање у дија-

спори”, од Индије преко оријенталног плеса до арапског изражавања игром, фламенка, плеса Балкана и плеса у кругу Јевреја... Откуда то интересовање?

– Плес је одувек био део мог живота, од детињства до данас... Сваке недеље идем на часове, веома сам дисциплинована када је то у питању, могу једноставно да кажем да је плесање кроз живот, једини начин живота.

Танго или валцер?

– Не, танго не, јер је жена превише потчињена мушкарцу, а ја сам веома независна. Фламенко.

Били сте и предавач на курсу за обуку против прогањања, као и предавач на мастеру Универзитета у Камерину на тему „Прогони и узнемиравање” за академску 2012–2013. годину. Да ли сте имали сопствено искуство на ову тему, имајући у виду ангажованост Ваших ставова?

– Да, била сам жртва прогона (*stalking-a*) две године, а затим сам водила поступак који је трајао 12 година и стекла праксу по том питању, али сам успела то непријатно искуство да преокренем у своју корист бавећи се том материјом на професионалан начин.

Судбином одређени или појединачним енергијама обликовани, наши животи одвијају се на сасвим различите начине. Шта је то што је одредило Ваш живот? То могу бити људи, догађаји, избори, књиге... Шта је то у Вашем случају?

– Свакако моји родитељи који су били интелектуалци, али не само то, били су и двоје људи који су се много волели. Волели су и да путују, научили су ме да доживљавам путовања као авантуру, обилазили смо Југославију уздуж и попреко када сам била девојчица... На мене су такође пренели љубав према књигама. Имамо библиотеку са више од 10.000 књига, са тим књигама сам упијала радост мог детињства и адолесцентског доба, затим осећај слободе коју сам удисала у породици – одговорност и радост живљења.!